І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації:
'Svoboda', 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 245. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ГРУДНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 20, 1957 No. 245. VOL. LXIV

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЗДА І В ПОНЕДІЛОК ПРОМОВЛЯТИМЕ ДО НАЦІЇ

Париж. — Остання зустріч през. Айзенгавера із головами держав НАТО відбулася в четвер перед полуднем і на 6-ту годину вечора цього ж дня (за паризьким часом) призначений від'їзд Президента до ЗДА. Як заявив пресовий секретар Президента Дж. Гагерті, през. Айзенгавер не відбуде жадної пресової конференції перед своїм виїздом, передасть тільки через радіо коротку заяву в справі досягнень конференції держав НАТО. Відлетить през. Айзенгавер з Парижу своїм літаком „Колюмбіна ІІІ" і по дорозі зупиниться на летовищі Кефлавік в Ісляндії. До Вашингтону прибуде Президент в п'ятницю 20 грудня ок. 6.30 ранку. Державний секретар Джан Фостер Доллес перед своїм від'їздом до ЗДА відвідає Еспанію і в Мадриді відбуде коротку нараду з головою еспанської держави генералісимусом Франком. В понеділок, 23-го грудня і президент Айзенгавер і державний секретар Доллес виступлять із промовами до американського народу, в яких з'ясують успіхи і досягнення паризької конференції. Їхні промови будуть передавані в рамцях радіо - телевізійних передач о год. 8.30, 10.30 й 11.30 у понеділок. Це буде перша промова Президента від часу його останнього захворіння в дні 25 листопада ц. р. До останньої хвилини свого перебування в Парижі през. Айзенгавер був у доброму здоров'ї і настрою. В середу ранком він відбув дві короткі приватних зустрічі з прем'єром Греції Константином Караманлісом і турецьким прем'єром Адняном Мендересом. Про зміст і вислід цих розмов не подано ніякого повідомлення. Увечорі цього ж дня президент Айзенгавер разом із державним секретарем Доллесом взяв участь в офіційному прийнятті, влаштованому французьким президентом Рене Коті в Елізейському палаці. В цьому прийнятті взяли теж участь син Президента майор Джан С. Айзенгавер, французький прем'єр Гаяр і міністер закордонних справ Франції Піно.

Армія вистрелила керовану ракету „Юпітер"

Кокоа Біч, Флорида. — Департамент оборони повідомляє, що армія 18-го грудня вистрелила на пробу керовану ракету середнього засягу „Юпітер". Сталося це на дослідному летовищі Кейп Канаверал, де недавно вдалося з успіхом вистрелити далекосяжну ракету „Атлас". Департамент повідомляє, що проба з „Юпітером" була „успішна" але одначасно і додає, що „Юпітер" внаслідок „технічних труднощів" не міг долетіти до визначеної мети. Юпітер повинен летіти на віддаль 1,500 миль, а „Атлас" долетіти може до віддалі 5.000 миль. Юпітер є трохи коротший від „Атласу", і трохи вужчий від нього (докладних вимірів не можна подати, бо це належить до військових таємниць). Фахівці цікавляться пробою з „Юпітером", бо армія має пробувати вистрілювати не тільки одинцем, але також разом по кілька, щоб можна було при його допомозі вистрелити штучного сателіта Землі.

В ПАРИЖІ ОСЯГНЕНО ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ І РАКЕТНИХ БАЗ

Захід готов до дальших розмов з Совєтами про роззброєння й інші справи



Під час нарад голов і міністрів закордонних справ держав НАТО прийнято американський плян в справі ракетних баз і засоблення союзників нуклеарною зброєю. На фото: през. Айзенгавер (праворуч), британський прем'єр Гарольд Мекміллен (всередині) і прем'єр Туреччини Адняи Мендерес.

Париж. — Вже в середу 18 грудня ц. р. міністри закордонних, військових і фінансових справ, як теж найвищі військові дорадники 15-ох заступлених на конференції НАТО держав осягнули повну згоду в усіх найактуальніших нинішніх проблемах оборони вільного світу проти совєтської загрози. Европейські союзники ЗДА погодились на принцип, запропонований З'єдиненими Державами, що всі країни НАТО повинні бути вивінувані наймодернішою зброєю й мати якнайкращі можливості для своєї оборони в колективній системі НАТО, з другого боку ЗДА пішли назустріч настроям у різних західньо-европейських країнах, щоб останньої „мирової офензиви" Совєтів не розглядати тільки як пропагандивний трюк. Таким чином — за твердженням обсерваторів на Паризькій конференції НАТО — в офіційному комунікаті з конференції НАТО будуть підкреслені обидва ці принципи — рішення далі зброїтись до найвищої осяжної сили, включно з встановленням ракетних баз в безпосередній віддалі від залізної завіси, та водночас рішення вичерпати всі можливості для осягнення шляхом переговорів порозуміння з Совєтами щодо міжнародного роззброєння і таким чином — запевнення тривкого миру. Правда — твердять коментатори — існують різні інтерпретації щодо практичного здійснювання таких принципів. Отож, наприклад, американська делеґація буцімто стоїть далі на становищі, що переговори про роззброєння повинні вестись в рамах Об'єднаних Націй, а не безпосередньо з Совєтами. Однак дипломатичним шляхом, за посередництвом амбасад, держави НАТО мають перевірити чи і які поважні й реальні інтенції криються за останньою совєтською „мировою офензивою", після чого західні альянти порозуміються щодо одніми щодо того, чи відбути з Совєтами знову спільну конференцію на міністерському рівені, отже з участю міністрів закордонних справ. Котрій країні приділити атомову зброю, як її розмістити і де влаштувати вихідні ракетні бази — про це має рішити військовий штаб НАТО з генералом Лорісом Норстедом у проводі. Після того між ним і окремими державами має прийти до згоди у цій справі. Таким чином окремі держави НАТО, як ось Норвеґія і Данія, матимуть змогу не погодитись на склади атомових бомб і ракетні бази на їх території. Західня Німеччина — за становищем, що його висловили міністри Штравс і Екгардт — не сказала ще в тій справі ані „так", ані „ні". Вона, мабуть, не хоче передчасно дразнити Москву та хоче виждати, чи може Совєти дійсно, за ціну, щоб німецька армія відмовилась від атомової зброї і ракетних баз, не поступляться в справі з'єдинення Німеччини.

Осягнено теж згоду щодо заангажування при штабі НАТО спільного „наукового дорадника", який збирав би інформації про технологічні осяги всіх членів НАТО. Спільне порозуміння охопило теж справи економічної допомоги відсталим країнам і подекуди справи Середнього Сходу та Північної Африки. Докладну аналізу вислідів Паризької Конференції можна буде перевести аж після появи офіційного комунікату та пізніших відомостей про хід нарад на тайних засіданнях конференції.

Новленд проти американсько-совєтських розмов про роззброєння

Лос Анджелес. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд заявив на прийнятті в Тави Голлі, що він противиться тому, щоб тепер відбувалися між ЗДА і СССР розмови про роззброєння. Новленд казав, що хоч на конференції в Парижі існує сантимент, щоб такі розмови тепер відбулися, то, на думку сенатора Новленда, ті переговори не матимуть успіху в теперішних умовах; можливо, що в пізнішому часі, коли ЗДА матимуть успіхи в продукції керованих ракет і штучного сателіта Землі, буде доцільніше переговорювати з СССР про розброєння. — Таке саме становище в цій справі зайняв і головний редактор часописів пресового концерну „Скріпса-Говарда" Вільям Рендольф Герст, промовляючи в Пресовому Клюбі в Вашингтоні. Герст комагається зорганізувати непартійну раду плянування холодної війни, яку повинен очолити віце-президент Річард М. Ніксон. Герст відвідав СССР і там розмовляв із Нікітою Хрущовим та іншими совєтськими ватажками.

Хрущов знову шантажує Англію та пропонує розмови

Лондон. — На сторінках лондонського тижневика „Ню Стейтсмен" появилась відповідь Нікіти Хрущова англійському письменникові і філософові Бертрандові Расселові, який 28-го листопада ц. р. закликав був в тому самому часописі одвертим листом до президента Айзенгавера і Нікіти Хрущова, щоб вони у спільній нараді „договорились" в небезпечних для миру справах. Хрущов заявляє, що справа зустрічі з Айзенгавером залежить виключно від цього останнього, бо, мовляв, він, Хрущов, завжди готов до таких нарад. Водночас Хрущов використовує нагоду, щоб знову страшити Англію, щоб вона не дозволила Америці на влаштування на англійській території ракетних баз. Хрущов перестерігає, що „внаслідку неправильно зрозумілого приказу" може таке трапитися, що з ракетної бази вистрелять ракету в напрямку Совєтського Союзу, а тоді „негайно прийде розторощливий відплатний удар і Англія опиниться в атомовій війні". Хрущов висловлює острах, що „холодна війна і дальші перегони у збройні доведуть до нової і дуже кривавої війни". Проте Хрущов не твердить, що війна неминуча — навпаки, він впевняє, що „співіснування" можливе, але, очевидно, за брак того „співіснування" винує виключно ЗДА.

Конгресмен Анфузо домагається нагромаджування харчів на випадок війни

Вашингтон. — Голова Конґресової підкомісії, яка має дбати про запаси харчів на випадок війни, конгресмен Віктор Л. Анфузо домагається, щоб Конгрес зацікавився справою нагромаджування харчів в цій країні та в країнах, які є членами Північно-Атлантійського Пакту (НАТО). Конгресмен Анфузо твердить, що на випадок ворожої атаки справа харчів буде так само важлива як і потреба зброї. Харчів є доволі, але треба зробити запаси на випадок війни, а досі цього ще не зроблено в ЗДА. Конгресмен Анфузо опитував представників держав в Европі і на Середньому Сході і ствердив, що ті держави радо побільшмуть запаси харчів. Декуди вже почали збирати харчі, але ці запаси ще не вистачальні. Свої домагання конгресмен Анфузо предложив у звіті Харчової Комісії в Палаті Репрезентантів, до якої належить та підкомісія, яку він очолює.

Кириченко призначений секретарем ЦК совєтської компартії

Москва. — Центральний Комітет компартії СССР, який засідав в минулий понеділок і вівторок цього тижня, „вибрав", себто затвердив призначення Хрущовим до Секретаріяту компартії трьох нових слухняних членів — між ними Олексу І. Кириченка. Двома іншими членами Секретаріяту обрані узбек Н. А. Мухітдінов і москаль Н. Г. Ігнатов. Мухітдінова підвищено водночас з становища члена - кандидата до партійної Президії на повноправного члена Президії. Кириченко і Ігнатов вже були членами Президії. Таким чином доповнено 15-членний склад Президії партії, здекомплектований після недавнього „вичищення" маршала Жукова та попередньою чисткою, що стосувалась групи Маленкова-Молотова. Тоді викинули були з Секретаріяту партії колишнього головного редактора „Правди" й міністра закордонних справ, Димітрія Шепілова. — На цьому останньому засіданні Центрального Комітету компартії СССР про закордонні справи доповідав Міхаїл А. Суслов, а робітнич Віктор В. Грішин. За повідомленням ТАСС'у, на тому засіданні знову була мова пр недоліки фабричної продукції потребу „ініціятиви" збоку місцевих профспілок та потребу „поглиблювання соціялістичної активности" серед робітників.

Перша більша атомова електрівня постачає енергію для цивільного населення

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії повідомила 18-го грудня, що перша більша атомова електрівня в Шіппінгпорті коло Питтсбурга, Па., почала того ж дня постачати енергію для цивільних консументів. Ця електрівня належить до електричної системи компанії Дюкейн. Впродовж кількох днів продукція першої атомової електрівні має зрости до 60.000 кіловатів і буде давати електричне світло для 120,000 осіб. Це дослідна електрівня, і її енергія не може покищо конкурувати з енергією тих електрівень, які є огрівані старими засобами (вугілля, олива). Кошти її побудови винесли коло 120,000.-000 долярів. Найбільше фондів дав федеральний уряд, а приватні фірми видали на її будову коло 20,000.000 долярів. В дійсності електрична енергія тієї атомової електрівні буде поки що в 6 коштувати майже 7 разів більше від звичайних електрівень, коли б хтось приватно хотів її збудувати, розраховуючи на звичайні прибутки від вкладеного капіталу.

ЗДА втрачають вплив на міжнародну торгівлю

Вашингтон. — Окрема трачленна комісія ствердила, що вплив ЗДА на міжнародну торгівлю „не є такий великий, яким повинен би бути". Ця комісія домагається, щоб ЗДА негайно стали членом Організації для Торговельної Співпраці і щоб Конгрес продовжив на 5 років Договір про Взаємну Торгівлю. Президент Айзенгавер вже давно пропонував ухвалення відповідних законів в цих обох справах. Ця комісія відвідала головного дорадника президента Айзенгавера Шермана Адамса в Білому Домі, щоб скласти йому звіт про свою участь на нарадах Генерального Порозуміння в Справі Торговельних Тариф, які відбулися в Женеві в листопаді цього року. Члени комісії звітували Адамсові, що ЗДА не мають впливу на міжнародну торгівлю, бо закордонні країни не є певні, чи Конгрес схоче продовжити договір про торгівлю з закордоном, який кінчається в червні 1958 року, і чи ЗДА схочуть стати членом Організації для Торговельної Співпраці.

ЗДА видали на будову шляхів в 1957 році $ 9,100,000,000

Вашингтон. — Голова Федерації для Будови Шляхів Г. С. Мерріман заявив, що ЗДА видали в цьому році на будову шляхів 9,100,000.000 долярів, а в усьому вільному світі на цю ціль видано в 1957 році — 15,032,000.000 долярів. Видатки на будову шляхів в цьому році були на 16.5 відсотка більші в порівнянні з 1956 роком. З повищого виходить, що ЗДА найкраще дбають про будову шляхів в порівнянні з іншими країнами вільного світу. В 1956 році в цій країні видано на шляхи 7,900,000.000 долярів. ЗДА мають найбільше доріг-автострад — 3,418.000 миль, по яких їздять 67,204.000 авт, а Монако має 18 миль шляхів і 5.639 зареєстрованих авт. Країни поза ЗДА видали на шляхи 5,932,000.000 долярів в цьому році, на 18.6 відсотка більше, як в 1956 році. Канада йде на другому місці, бо видала на будову шляхів — $885,000.000, Західня Німеччина на третьому — $883,000.-000.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮНАК ВИСТУПИТЬ НА ТЕЛЕВІЗІЙНОМУ ФОРУМІ МОЛОДІ

Ню Йорк. — На відомому „Форумі Молоді", що його щонеділі організує Ню Йорк Таймс та який передається телевізією на каналі ч. 5, виступить цієї неділі, 22-го грудня, Ярема Волосенко в Джуньйор Гайскул ч. 10, Асторія, Н. Й. Форум відбудеться від год. 12 до 12.30 вполудне, а темою дискусії буде: „Чи молодь розуміє моральні і духові вартості". Керівником дискусії є Дороті Гордон.

Бенсон зменшує допомогу фармерам за молочні продукти

Вашингтон. — Секретар рільництва Азра Тефт Бенсон повідомив, що зменшив державну допомогу фармерам на молочні продуки. Це зменшення паритету з теперішних 83 до 75 відсотків обов'язуватиме з днем 1-го квітня 1958 року. Воно спричинить подешевшання молока на пів цента на літрі, а масло і сир подешевшає на 2.5 цента на фунті (паритет — це урядова формула, згідно з якою фармери мають дістати такі ціни за свої продукти, які були б у відповідому відношенні до коштів продукції). Проти цього пляну Бенсона негайно запротестували члени Конґресу з фармерських районів. Республіканський сенатор Едвард Дж. Тай із Міннесоти і демократичний сенатор із Висконсіну Вільям Проксмайр заявили, що внесуть в Конґресі законопроєкт, щоб затримати і надалі теперішню допомогу фармерам за молочні продукти. Бенсон сподівався такої реакції членів Конґресу в році, в якому мають відбуватися вибори, але додав, що як довго він є секретарем рільництва, то старатиметься робити те, що є добре для фармерів і країни, бо дотеперішний паритет спричиняє те, що постійно збільшуються запаси молочних продуктів в урядових магазинах.

Новий губернатор Кипру хоче злагіднити атмосферу

Нікозія. — Новий англійський губернатор Кипру Ю. Фут намагається всякими способами злагіднити тамошню атмосферу і нав'язати контакти з різними грецькими колами. Для цієї цілі він вживає таких жестів, як проходжування одинцем по місті, що викликує сенсацію серед прохожих, або відвідини грецьких в'язнів у в'язниці й вислухування їхніх скарг і т. п. Водночас він запрошує до себе греків під різними претекстами, хоч це не вдається. Два тижні тому грецькі посадники кипрських міст відмовились взяти участь в церемонії заприсяження нового губернатора. Так само грецькі журналісти відмовились прийти на прийняття, видане губернатором для кипрської преси. Одні й другі вирішили, видно, що не треба відмовлятись від ділових розмов з губезнатором. Таким чином губернатор Фут відбув нараду з посадниками 12-ох найбільших кипрських міст і вислухав всіх скарг та побажань. Після того він відбув нараду з редакторами грецьких газет на Кипрі. Підпільна революційна організація ЕОКА розкинула летючки з закликом зберігати спокій та стриматись від страйків і авантюр. У цій летючці сказано, що коли Політична Комісія ОН визнала за населенням Кипру його право до самовизначення, то цю подію треба вшанувати спокоєм. У летючках нічого не кажеться про те, що Генеральна Асамблея ОН не потвердила становища Політичної Комісії.

● **Між Англією і СССР** підписано умову про виміну радіо — і телевізійних програм. Практика покаже, хто на цьому скористає: комуністична пропаґанда в Англії, чи вільний світ.

Неру невдоволений листом през. Айзенгавера

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру Неру забрав слово в індійському парляменті в ході дебати над закордонною політикою і висловив свій критицизм щодо становища президента Айзенгавера в справі дальших експериментальних вибухів атомової зброї. Неру цитував від Айзенгавера листа з цієї справі напередодні відкриття Паризької конференції НАТО. Президент, нав'язавши до промови Неру в індійському парляменті з 28 листопада ц. р., в якій Неру закликав Америку і Совєти до негайного припинення дальших експериментів з атомовою зброєю, висловив, що ЗДА тоді припинять ці дальші експерименти, коли Совєти погодяться також на припинення продукції ядрового матеріялу і на інспекційну систему, що хоронитиме проти несподіваного наскоку. Неру заявив, що він не бачить зв'язку поміж атомовими експериментами та небезпекою несподіваного наскоку, бо — мовляв — такий наскок може статись при існуванні експериментів, чи без них. Неру признає, що припинення атомових експериментів, — це мала справа, але вона мало б пропаґандивний ефект і вможливило б, каже він, приступити до дальших ступнів з ділянки роззброєння. Індія ніби невтральна, але в цій справі, як і в багатьох інших (наприклад, щодо приняття комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй і щодо Багдадського пакту на Середньому Сході) погоджуються з Совєтами, а не демократичним Заходом.

В АМЕРИЦІ

● **З Гавани** (Кубинська республіка) повідомляють, що президент Батіста заявив, що не буде старатися про перевибір. Його брат Франціско Батіста заявив також, що не буде кандидувати на пост президента під час виборів, які мають відбутися 1-го червня 1958 р. Найповажнішим кандидатом на президента Куби є спікер палати репрезентантів д-р Гастон Годой.

● **Герщел Бреґман** із Еверету, Массачусетс, 17-го грудня сотий раз засвітив свічку і відчитав молитву з приводу жидівського свята „Ганукка". Він має 104 роки і живе з одним із своїх 13 дітей.

● **У зв'язку з дискусією про керовані ракети** часописи пригадують, що покійний сенатор Джозеф МекКарті 25-го квітня 1956 року заявив у Сенаті: „Пропоную створити окрему конґресову комісію, яка дослідила б справу керованих ракет і ствердила, хто відповідає за занедбання в цій справі, а хто дораджував так, щоб це занедбання сталося". Члени Конґресу, які в 1956 році сміялися з МекКарті, тепер самі ведуть слідство в справі ракет.

● **Пані Ф. Д. Рузвелт**, промовляючи на прийнятті Т-ва Жидівських Жінок, заявила, що ЗДА повинні заґарантувати теперішні кордони держави Ізраїлю, щоб таким способом причинитися до замирення на Середньому Сході.

● **В республіці Чіле** застрайкували всі лікарі, дентисти й фармацевти, які працюють в державних установах охорони здоров'я. Внаслідок цього майже всіх хворих відіслано зі шпиталів додому. Уряд признає слушність страйкарям, але не має грошей, щоб збільшити їхні платні.

● **Комітет Розвитку** в повіті Ст. Меріс у Мериленді подарував Президентові Айзенгаверові і його дружині 42-фунтового індика на Різдвяні Свята. До індика додано ще дуже добрих устриць, які водяться у водах того стейту.

Уруґвайська брошура проти „повороту на родіну"

Буенос Айрес. — (сдо) Під заголовком „Велика Фарса" вийшла в Монтевідео в видавництві „Едиторіяль Інтерконтиненталь" дуже цікава брошура, присвячена недавній кампанії „повороту на родіну", що її провадять офіційні і неофіційні аґенти Москви. Цю 24-сторінкову брошуру прикрашено 12 мистецьки виконаними і дуже красномовними ілюстраціями. Як нас повідомляють, брошуру масово поширюють головно серед молоді поневолених Москвою народів. Особливу увагу присвячено українцям, і цитуються різні відозви в цій справі та повідомлення, що з'являлися в арґентинській пресі, Української Центральної Репрезентації в Арґентині. Саму брошуру, анонімну, так гарно й переконливо укладено, що можна було б подумати, що її уклала сама УЦРепрезентація, і то тим більше, що закінчується її таки цитатою з одної відозви УЦР в справі облудної совєтської пропаґанди за поворотом „на родіну". Але, як ми довідалися, УЦР у виданні цієї брошури участи не брала. Можна здогадуватися, що видали її кола, близькі до уруґвайського уряду, занепокоєного тою облудною комуністичною пропаґандою, яка приманює неосвідомлених людей до країн комуністичного терору і нужденного життя.

У СВІТІ

● **Нікіта Хрущов** знову мав нагоду добре випити й побалакати: у зв'язку з перебуванням в Москві делеґації Сирії, яка підписала формальний договір про доставу для тієї країни совєтської зброї і про фінансову та технічну їй допомогу, большевицький уряд влаштував у Кремлі велике прийняття.

● **В Єгипті**, під час густої мряки, автобус влетів у канал. 18 робітників, що верталися з праці, згинули. Водій і шість пасажирів тяжче або легше ушкоджені.

● **Комуно - мадярський уряд** спровадив з сусідніх сателітних країн, головно з Чехословаччини, багато всякого краму й заповнив ним крамниці у Будапешті, наказавши їх удекорувати за Різдвяним звичаєм. Комуністи намагаються витворити „беззжурний" святочний настрій серед громадянства, охопленого хронічною апатією і пригніченням після минулорічної трагедії.

● **„Лев Кашміру"**, як називано кашмірського шейха Абдуллаха, вже 5 років сидить у в'язниці, вкинений туди теперішним прем'єром Бакші Гулягом Мохаммедом, ставленцем Індії. Абдуллах був першим міністром Кашміру і ніби приятелем індійського прем'єра Неру, проте обурив його заявою, що гіндуська зверхність гірша від мусульманської. Кашмір протягом восьми років є предметом спору між Індією і Пакістаном. Шейха Абдуллаха, який все це має багатьох звеличників, тепер мають звільнити.

● **15 японців і три американці** зорганізували „торговельну спілку", яка займалася пачкуванням до Японії і перепродуванням авт. Всі вони опинилися тепер перед судом в Йокогамі.

● **Туреччина** обіцяла була продати Ливанові амуніцію до гармат та скорострілів, і відповідний законопроєкт уже був приготований для затвердження парляментом. Після того, як Ливан проголосував в Об'єднаних Націях за грецьку резолюцію в справі Кипру — турецький уряд занулював цю умову. Турки на Кипрі, що є їх 100,000, нізащо не хочуть попасти під правління Греції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„МИРОВА ОФЕНЗИВА" МОСКВИ І НАТО

За п'ять днів перед початком з'їзду голів урядів 15-ох держав НАТО у Парижі совєтський амбасадор у Вашингтоні Г. Зарубін передав ноту від прем'єра Н. Булганіна, задресовану до президента Айзенгавера, з заввагою, що це — „дуже важлива" нота. З іншою стилізацією, але назагал з тим самим змістом, передано ноти прем'єрам Англії і Франції, канцлерові Західньої Німеччини і — для відома — індійському прем'єрові Неру. Трохи згодом вислано такі листи ще до Бельгії і Голляндії. На Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, за два дні перед її закриттям, Василій Кузнєцов виголосив велику „мирову" промову, при чому кожний з 82-ох членів ОН дістав від совєтського уряду „мирове звернення". ТАСС оприлюднив у тому ж тоні великий комунікат. Словом, безпосередньо перед Паризькою конференцією посипався цілий град совєтських нот, закликів і пропозицій. Англійський карикатурист схопив це у дотепному рисунку: за столом сидять делегати на конференції НАТО, а листоноші з фізіономіями Хрущова і Булганіна закидають стіл „листами"; один із делегатів запитує: „Чи маємо приступити нарешті до устійнення програми нарад, чи спершу займемось цією поштою?"

Совєтська гра така прозора, що напевне ні один державний муж не має щодо неї сумнівів: відвернути — як то змалював карикатурист — увагу членів НАТО від дійсної мети Паризького з'їзду, якою є скріплення того союзу військово, політично, економічно і морально, а звернути її на нові нібито можливості східньо-західнього замирення. Причина цієї совєтської тактики також цілком ясна: адже протягом восьми років Москва всіми способами намагається послабити НАТО, розсварити його членів, довести до його формального розв'язання чи щонайменше до фактичного спаралізування. І це цілком — з совєтського погляду — правильна та логічна турбота: бо ж бльок держав НАТО — насправді єдина гребля, яка стоїть впоперек совєтського імперіялістичного походу проти Заходу. Не будь цієї греблі, або хай в ній виявляться широкі щілини, ніщо тоді не стане большевикам на перешкоді продовжувати з успіхом той процес, що його започаткував був Сталін у 1945-му році: проковтування одної за другою держав поміж Балтиком та Чорним і Адрійським морями.

При всій своїй грубошкірості, совєтська дипломатія все ж здає собі справу з того, що напередодні з'їзду НАТО не личить ані лаятись, ані обмежуватись тільки повторюванням давніх фраз. Отож, застосовано в тих листах, промовах і комунікатах спокійний і пристойний тон, що його — як це підкреслив Аденауер у своїй промові в Парижі — рідко можна чути в совєтських зовнішніх виступах. Водночас сказано там хоч здебільша відомі речі, але й дещо інше.

Відомо, що совєтський проєкт частинної демілітаризації Середньої Европи має на цілі втримати Німеччину слабою і поділеною, бо Москва нічого так не боїться, як сильної Німеччини з наймодернішою зброєю; відомо, що зворот про „невтручання у середньо-східні справи" вжито під адресою Багдадського пакту, що також є сіллю в оці Москви, як бар'єр проти її експансії в сторону Перської затоки, прастарої мрії Росії; відомо теж, що нова „конференція на вершинах" потрібна Москві для піднесення її престижу в очах відсталих країн і для психічної демобілізації Заходу.

Проте, большевики дуже добре знають, що вільний світ не хоче війни, і тому вільні держави хапаються кожної стебелинки, яку їм покажеться з обіцянкою, що це — міст до тривкого миру. Свої обіцянки й залицянки Москва і цим разом чергує з шантажевими погрозами: обіцяючи, наприклад, членові НАТО, Ісляндії, „урочисте гарантування" її „невтральности" на випадок, коли Ісляндія зажадає ліквідації у себе американської військової бази і виступить з НАТО, вона водночас погрожує тій країні знищити її атомовими бомбами й ракетами на випадок відмови. Можна не дивуватись недалеко положеним від СССР країнам, які страшенно натерпілись за останньої війни від ворожого наїзду, що вони хочуть вичерпати всі можливості, які — як їм здається — ведуть до „зговорення", тим паче, коли у державному проводі таких країн стоять ліві діячі. Звідсіль і негативне становище Норвегії й Данії щодо влаштування у себе атомових складів чи баз для керованих ракет. Можна зрозуміти також політику старого Аденауера: він мусить рахуватися з настроями німецьких мас, що для них найпершою проблемою є об'єднання, до якого ведуть тільки два шляхи: або згода збоку Совєтів, або війна. Тому він каже: перевірмо ще і ще раз, чи не криються за новою совєтською „мировою офензивою" реальні можливості якогось „зговорення".

Після таких численних розчарувань — Захід хоче дістати ще один доказ, що большевики не змінилися.

ВІД КОМІНТЕРНУ І КОМІНФОРМУ ДО... НАРАДИ

Для здійснювання підривної роботи комуністичних агенцій і ячейок у всьому світі і для ведення підготови до світової комуністичної революції в некомуністичних країнах у 1919 році був зорганізований в Москві т. зв. Третій Інтернаціонал, або Комуністичний Інтернаціонал, скорочено Комінтерн. Чорна книга ще чорніших діл цієї „міжнародної революційної пролетарської організації" на протязі 24-ох років була записана до останньої сторінки не тільки підривними „досягненнями", але й цілою низкою саботажів, убивств, кривавих переворотів та заворушень, що стали причиною смерти і нужди соток тисяч осіб. Репутація цього центру міжнародного комуністичного злочинства стала такою осоружною в очах і в розумінні вільного світу, що Москва — поступаючись перед вимогами світової опінії — була примушена „розв'язати" в 1943 році свій ославлений Комінтерн і „поховати" його про людське око на сторінках історії.

Розв'язання Комінтерну відбулося з чисто практичних і опортуністичних — з комуністичного становища — оглядів і причин. З'ясовані ці огляди і причини цілком відкрито в історії Комінтерну, поданій у найавторитетнішому совєтському джерелі, „Большая Советская Энциклопедия". „Розв'язання Комінтерну було правильним і своєчасним — пишеться там, — бо воно... допомогло розкрити брехню гітлерівців про те, що Москва буцімто наставлена втручатися в життя інших держав і „большевизувати" їх. З допомогою цього розв'язання виявлено брехню противників комунізму в робітничому русі про те, що комуністичні партії різних країн діють буцімто не в інтересах свого народу, а за наказом іззовні. Водночас із цим це розв'язання облегшило роботу патріотам свободолюбних країн в справі об'єднання прогресивних сил своїх країн, незалежно від їх партійних і політичних переконань, в єдиний національно-визвольний табір для розгортання боротьби проти фашизму".

Після поховання Комінтерну 15 травня 1943 р., підривна робота комуністичних партій, агенцій і агентів у країнах вільного світу не послабла, але, навпаки, посилилася. Використовуючи, як прикривку для своїх дій, розв'язання Комінтерну, комуністи з ще більшим нахабством почали пролазити не тільки в ліві робітничі організації, але навіть в усякого роду загальногромадські, суспільні, і добродійні установи та організації вільного Заходу. Виконавши поставлені собі на той час завдання, міжнародний комунізм створив у вересні 1947 року, під час нарад комуністичних партій у Варшаві, нову комуністичну надбудівку — Інформаційне бюро комуністичних і робітничих партій, скорочено Комінформ, в комуністичному жаргоні — Інформбюро. Створено цю нову агенцію з осідком в Букарешті із цілком таки конкретним завданням: „закріпити" досягнені під час зверхньої „передишки" успіхи і координувати діяльність світових компартій в напрямку здобування... нових перемог.

Проіснував отой Комінформ чергових дев'ять років, „подвизався" й організував підривну комуністичну діяльність направо й наліво, поки в 1956 році, перед „замиренням" із Тітом і перед подорожжю Хрущова й Булганіна ох Женеви на „вершинну конференцію" з Айзенгавером, його знову ж не треба було розв'язати, тим більше, що головним засновником цього „міжнародного бюра" був відставлюваний і ліквідований поступово Георгій Маленков. Розв'язано Комінформ, не зважаючи на те, що (як сказано в „Інформаційному повідомленні про припинення діяльности Інформаційного бюра комуністичних і робітничих партій" з дня 17 квітня 1956 р.), він відіграв „позитивну ролю" в „закріпленні міжнародного інтернаціоналізму в рядах міжнародного комуністичного руху". Офіційними причинами розв'язання були знову ж таки „змінені" зовнішньо-політичні обставини, конечність „боротьби з воєнною загрозою і реакцією", подолання розколу в комуністичних партіях тощо. Все це, на думку ліквідаторів Комінформу, привело до відсталости в його діяльності і в дальшому — до „невідповідности існуючим умовам".

Цілком інакше з'ясував причини розв'язання Комінформу Нікіта Хрущов у своїй відповіді на поставлене йому американським журналістом Г. Шапіро під час розмови 14 листопада питання: наскільки відповідають правді вістки „про можливість створення нової міжнародної комуністичної організації на зразок нового Комінтерну і Комінформу". „Ми вважаємо, — відповів Хрущов, — що в даний час немає потреби у створенні такої організації. Комуністичний інтернаціонал відіграв свою історичну позитивну ролю. Комінформ також відіграв свою ролю. Комуністичні й робітничі партії тепер дуже зміцніли, і немає потреби мати якийсь центр, який керував би комуністичним рухом. Закінчив свою доповідь Хрущов водночас із цим ствердженням не тільки конечности, але й корисности „періодичних нарад і зустрічей керівних діячів комуністичного руху", і зараз же ще того самого дня після розмови із Шапіро узяв участь у нараді „представників комуністичних і робітничих партій соціялістичних країн", що відбувалася в Москві і тривала від 14-16 листопада ц. р., значить, у творенні нового Комінтерну, зведеного тим разом у назві до „наради".

Що ця нарада стала початком нової „міжнародної комуністичної організації", доказує не тільки ствердження Хрущова про конечність періодичного її відбування, але й прийнята нею декларація, в якій декілька разів підкреслюється необхідність „згуртування не тільки самих комуністичних і робітничих партій, але й згуртування робітничого класу і селянства, згуртування всіх трудящих і всього прагресивного людства", — значить, конечність здійснення тих самих цілей, що їх ставили собі „розв'язані" Комінтерн і Комінформ.

АЛЬЖИРЦІ ЗМАГАЮТЬСЯ ЗА СИМПАТІЇ

Париж. — Війна в Альжирі, затягаючись, вимагає від двох воюючих сторін щораз нових засобів і заходів. Якщо вона ставить великі вимоги до Франції, то чи не ще більші до слабшої сторони — альжирських повстанців і взагалі націоналістів. Адже вони не розпоряджають і десятою частиною тих величезних засобів, що їх має така велика, багата, культурна, політично вироблена нація, як французька.

Тим більше, що альжирці в повному значенні цього слова, перебувають в стані народження. Це ж бо нація, яка щойно народжується у вогні. І то народжується з різних племен, назагал дуже відсталих. Альжирські націоналісти почали повстання з ще меншими засобами, як ми — українці — нашу партизанську чи підпільну роботу.

Подумати тільки: ми починали наше підпілля (УВО) з колишніх вояків своєї армії, яка існувала коротко, але все ж існувала. Ми починали підпільну боротьбу за державність, спираючись на свіжій, нехай і слабкій, державній традиції. Ми мали свої універсали, мали свій уряд, парлямент, генералів, традиції Хмельницького й Мазепи, княжих часів і Козаччини. Альжирці — нічого.

Вони в боротьбі народжуються і починають рости. Осяги їхні — подивугідні. Подумати тільки, що без усього того, що мали ми, вони створили грізний військовий апарат, створили підпільну мережу, яка охоплює не тільки Альжир, але й Францію та Бельгію, де є альжирські робітники. Мають своїх представників навіть в ОН, і мають навіть дві революційні організації, які одна одну поборюють терором.

Правда, вони дістають допомогу від арабських держав, зокрема від Єгипту, якої ми не мали ніколи й ні від кого. Але все ж в основному вони спираються на своїх грошах, зібраних (менш важливо, якими методами) серед бідного населення, яке є напівголодне і в Альжирі, і у Франції.

Найбільшим їхнім нещастям є, як свого часу було чи й тепер є нашим нещастям, — брак признання морального. Мало хто хоче погодитися з фактом існування альжирської нації. І то не лише у Франції. І за це тепер іде найбільше змагання альжирського підпілля та політиків, що перебувають закордоном.

І не дивно. Військова акція щораз більше утруднюється. В Індо Китаї комуністи діставали велику допомогу з Китаю і мали величезний простір для маневрування. Там в джунглях можна було заховати цілу армію, і її вони там заховали, коли вона була створена. В Альжирі військові можливості обмежені з огляду на брак простору. Тому ясно, що військова акція ледве чи зможе посилюватись. Можна ще докинути кілька батальйонів, але важко ними там оперувати. Та й французи дечого у військово-партизанській ділянці навчилися. Адже вони мають там півмільйонову (навіть більше) армію і до того ж ці півмільйона, що, при всіх своїх модерних засобах зв'язку й комунікації, можуть у великій мірі паралізувати партизанські дії.

На що ж розраховують повстанці? На дві речі: 1. на матеріяльне вичерпання Франції, 2. на моральний тиск світової опінії і таки французької опінії.

В цьому другому відношенні характеристичним є процес Бен Садока, що саме закінчився у Парижі в тому самому суді, який свого часу звільнив був Шварцбарта, який ще давніше звільнив людину, що вбила Ж. Жореса.

20 травня ц. р. відбувався футбольний матч між двома найкращими французькими дружинами за чашу Франції. На цей матч пішов і Алі Шеккаль, віце-президент Альжирської Асамблеї, великий приятель Франції, визначний альжирський патріот, але не самостійник, а людина, що бачила майбутнє Альжиру в автономії, в рамах французької держави.

Алі Шеккаль був великим аматором футболу і тому відхилив запрошення президента республіки сидіти в урядовій льожі, бо там незручно виявляти свої спортові почуття. Після матчу він підійшов до президента, попрощався з ним, і з двома високими урядовцями поліції пішов до своєї автомашини. Тим часом 60-тисячна юрба залляла всі виходи. Алі Шеккаль ішов. Комісар поліції тримав його під руку. Раптом комісар почув глухий неначе стук і побачив, що Алі Шеккаль падає.

Комісар оглянувся і схопив за руку молодого чоловіка, що тримав в руці револьвер. Це був Бен Садок, який одним пострілом з безпосередньої віддалі прострелив хребет своїй жертві. Суд над ним відбувся в днях 10-12 грудня ц. р.

Процес Бен Садока виходить поза рами звичайних процесів не тільки з огляду на важливість особи, яку він убив, але й з огляду на самого підсудного. Звітодавець „Фігаро", часопису, що рішуче виступає проти всяких розмов про самостійність Альжиру, признає, що син бідної родини осягнув такий високий ступінь освіти, що висловлюється інтелігентніше від прокуратора...

Бен Садок — водопровідний механік, самоук. Він твердить, що ні до якої організації не належить і не виконував ніякого наказу. Він взагалі проти терору і вбивства, але... але, коли смерть однієї людини може приспішити кінець війни в Альжирі, то не можна вагатися. Він твердить, що сам прийшов до рішення вбити Алі Шеккаля і сам виконав усе. Мав тільки одного товариша, з яким ділився своїми думками, який допоміг йому купити револьвер і з яким вони кидали жереб, — хто має виконати атентат.

Нам особисто все це видається добре придуманою легендою, бо ж атентат був добре підготований, була проведена настільки докладна розвідка, що важко собі уявити, щоб це могли зробити двоє товаришів. Для цього треба цілої групи, яка працювала безперебійно довший час. Але

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВИХОВНО-НАВЧАЛЬНА ТЕЛЕВІЗІЯ

Високі досягнення технічного порядку зовсім не йдуть упарі з духово-мистецькими вальорами, а ще більше етично-виховними вартостями цього надзвичайно впливового тепер винаходу, що ним є телевізія. Пригляньмося деяким позитивам телевізійної „ери", не в популярно-комерційній ділянці, а в виховно-навчальній. Цей сектор телевізійної продукції мало знаний для ширшого загалу, але дуже важливий з точки зору педагогічної та навчально-наукової. Зокрема тепер, коли в ЗДА ведеться переоцінка поглядів на тутешнє шкільництво, гостра критика тутешньої навчально-програмової системи — у зв'язку з найновішими міжнародними подіями, до совєтських „спутніків" включно.

Окремі виховно-навчальні телевізійні стації в ЗДА — це нова й динамічна ділянка американської телевізії, шляхетна мета якої — не розвага глядача, а те, щоб дати людині, передусім шкільній молоді — фахову допомогу в її студіях, щоб виповнити ту прогалину, яку занедбала чи просто ігнорує комерційно-бізнесова телевізія. Про темні, шкідливі сторони нормальної телевізії знаємо добре з щоденного досвіду, зокрема знають ті, що мають дітей у шкільному віці. Але про великі потенціяльні можливості „доброї" телевізії щодо плекання гарних характерів, заінтересування наукою, чужими мовами, історією тощо, знаємо дуже мало, — пише один американський педагог. Тут широка, незорана нива, до якої треба взятися з усією енергією, поки ще не пізно!

Кілька років іде широкозакроєна акція філянтропійних чинників у ЗДА, очолювана визначними суспільниками й педагогами, при визначній допомозі промислових „асів", американських багатіїв-добродіїв — будувати телевізійні стації з висококваліфікованою технічною обслугою та програмовою сіткою — лише для наукових і виховних цілей. Майже кожне велике місто у ЗДА має таку катедру науки в етері, і число їх зростає з року на рік. В програму таких висилань входять між іншими, такі предмети: музика, театр, мистецтво, чужі мови, соціяльні студії, стислі науки та інші допоміжні дисципліни. В східніх стейтах ці прогалини мають покищо аматорський, популярний характер.

На півдні і в центрально-західніх районах ЗДА характер таких телепрограм більш академічний, призначений здебільша для допоміжного вжитку в середніх, зокрема у високих школах. Або як чисто фахове, позаочне навчання молоді. Географічні, комунікаційні та етнічно-соціяльні обставини (недавня сеґреґація!) в південних та центральних стейтах є такі, що ця телевізійно-навчальна метода дає там добрі наслідки. В деяких відсталих стейтах число високих шкіл досить скромне, вони далеко одна від одної віддалені і з фінансових причин багато здібної молоді не має можливости продовжувати науку. Саме тут нова ділянка телевізійного навчання стає справжнім благословенням для багатьох тисяч студентів. Як подає один виховник з цього терену, на наших очах виховно-шкільна телевізія змінює обличчя Америки! Шістнадцять економічно відсталих стейтів підносять у себе стан високого шкільництва лише завдяки цьому новому комунікаційному чинникові.

На терені ЗДА маємо покищо 24 цілоденні телевізійні стації т. зв. едукаційного характеру, з чого одна третина припадає на південно-центральні стейти. На цьому великому обширі оці суто наукові програми обслуговують також 310 каледжів, між ними багато таких, що донедавна були „негритянськими", а частинно і досі ними є. Зовсім не охоплені цією едукаційною (телевізійною) сіткою ще стейти Джорджія, Алабама та соняшна Флорида. В згаданих вище 16-ох стейтах — 600 тисяч студіюючої молоді користає в більшій або меншій частині у своїх стисло клясових викладах — телевізійною методою „на віддаль".

Також щораз частіше чуємо голоси, що й всесильна, пребагата комерційна телевізія має перед народом обов'язок зі свого боку допомагати приватним інституціям у цій такій шляхетній акції. Наприклад, у своїй програмовій схемі присвятити дві-три години щоденно освітньо-науковим завданням. Звітовик бостонського щоденника „Ди Крищен Саєнс Монітор" писав недавно, що рішальний голос у цьому матимуть не телевізійна індустрія, навіть не „всесильні" спонзори програм, а мільйонові маси глядачів. Їхнє слово буде рішальне, бо потреби хвилі, зокрема ж невеселе політичне положення у світі — примушують всіх нас подбати про серйозніші передачі, зокрема щодо популяризації високої науки в масах спеціяльно досить байдужої до неї — нашої молоді...

На думку поважних педагогів, дальше поширення едукаційних телевізійних стацій, систематичне й виховне подавання лекцій найкращими педагогами й науковцями в ЗДА — допоможе тисячам здібних, але бідних студентів дістатися до високих шкіл, або з успіхом їх закінчити. Таким способом ЗДА мають змогу розв'язати трагічний гордіїв вузол — масової й дешевої високої освіти. Таке візуальне навчання дасть змогу тисячам найздібніших студентів слухати виклади найкращих професорів, віддалених від навколишніх закладів на сотки й тисячі миль. В цьому аспекті телевізія в новому її десятилітті стане справжнім благословенням.

Т. С.

НАПРАВО — ЛЕБЕДІ...

Направо — лебеді,
наліво — ворони,
Ідуть суджені
в різні сторони.

В тебе, сестро, надія,
Мов шовкова трава?

Білосива завія
Завива, завива.

В'яне сестра зіраночка:
— Нема ж мого коханочка!

Друга сестра жде, як сонця,
Виглядає оборонця.

А що третя, як виходила
Із посмученим лицем,
Вороних з двора виводила
Під рипучим сідельцем.

Бачить: б'ють гармати-гримавці
У метелицю сліпу,
Три коханці побратимовці
Б'ються з ворогом в степу.

А над ними зорі — ружами,
А під ними — синь - трава,
А сніжок на вітрі дужому
Їхні рани омива!

АНДРІЙ МАЛИШКО

Володимир Янів

РЕІНКАРНАЦІЯ МУРІВ

Подорожні враження з Італії

(5)

Це наростання на старому, чи виростання із старого посуваються іноді дуже далеко і доводить до зовсім нежданих комбінацій: на бічній вуличці пантеону натрапив я на лук, з якого залишилися лише бічні ребра. Їх ніхто не думав валити, тільки до тих бічних мурів добудовано хати, різного виду і різної висоти. Але напіврозвалені рамена стирчать дивовижно понад хатами, як пам'ятка минулого. Чогось подібного не можна зустріти навіть серед новітніх руїн, які внаслідок бомбових нальотів струпом укрили цілі країни Европи.

Підручний провідник радить у Вероні оглянути давню римську міську браму („Порта деї Леоні"). Привиклі до звичайного вигляду оборонних брам, даремно розглядаємося в описаним місці; щойно після довшого шукання находимо її зариси, вмуровані у мури дому. Подібно при вказівці, що за прегарною (і дуже добре втриманою) римською ареною Верони можемо найти рештки римського муру: він становить складову частину мешкального дому, при чому він так добре вбудований, що його навіть нелегко вже розпізнати. Читачеві може здаватися, що це зумисно „ґіди" вишукують кожний слід старовини, щоб задовольнити здивачілих аматорів: але цього вони аж ніяк не потребували б робити саме у Вероні, у цьому одному із найкращих міст Европи, в якому не бракує ні настрою минулого ні його камінних свідків.

У Равенні серед безлічі давніх і дуже оригінальних церков із круглими чи граничастими кампанілями, одна кампаніля — очевидячки, якийсь останок з давньої церкви — ґраціозно вистрілює понад дахи домів, що густою лавою притулилися до неї, так, що не знати, чи і де є вхід до стрункої вежі.

Таке наростання має свій глибокий сенс, хоч іноді поставало воно зовсім випадково: з ощадности! В Римі часто давні будівлі служили каменоломами для новіших. Таким каменоломом був передусім славетний Колізей. Після того, як у середньовіччі служив він оборонним бастіоном охоронних мурів, в XV-XVII ст. вживали бльоків з нього для будови венецького палацу й будівель магнатських родин Фарнезе і Барберіні. Зокрема, останні „вславилися" безоглядністю при розбудові своїх палаців, аж постала навіть приповідка, що, мовляв, чого в Римі не знищили варвари („барбарі"), те знищили Барберіні, чи пак своєрідні „варварики". Вже описаний факт — уживання матеріялу з Колізею на палаци — може дати поняття про величину Колізею, а зрештою про його імпозантну велич свідчить і те, що з нього ще залишилося. Людина почуває себе нікчемно малою під могутніми аркадами, які разом творять чотири поверхи і досягають висоти 46 м. Модерні стадіони, навіть найбільші, як відомий мені берлінський спортовий майдан чи стадіон біля Лісбоі, справляють враження чогось нужденного, головно тому, що вони використовували конфіґурацію самого терену, а Колізей — це суцільна будівля, де амфітеатральне піднесення горбів заступив мур, який обхопив площу 2,4 гектара і зовнішній обвід якого дорівнює 536-ти метрам. 85,000 людей могло тут подивляти ігрища, які тривали 100 днів і під час яких вбивано до 5,000 звірів. Відбувалися вони з нагоди здобуття Єрусалиму і повороту згаданого вже Тита до Риму, який закінчив будову Колізею, розпочату його батьком Веспасіяном, (обидва цісарі — з родини Флявіїв, і тому Колізей має назву Флявієвого амфітеатру). Справді, треба радіти зарядженню папи, який 1741 р. Колізей узяв під опіку Апостольської Столиці, як місце мучеництва християн, і який в цей спосіб зберіг рештки цієї могутньої будівлі. При тій нагоді треба, однак, згадати, що Флявіїв Колізей помилково іноді уважають за місце страстей св. Петра, який насправді згинув у неіснуючім вже цирку Нерона, що знаходився в безпосереднім сусідстві з місцем, на якім стала базиліка першого Христового Намісника.

Звичай „наверствовування" чи добудовування нових будівель до вже забудованих площ приводить до іноді нещасливих комбінацій. Наприклад, у Феррарі опоганено прибудівками прегарний собор. Його фасада — це справжня поезія повільного ставання, коли давні елементи вливалися гармонійно у новіші. Коли головний портал, бічні брами і колонада першого поверху мають ще круглі — романські — луки, тоді вже прикраси над порталем і колонадою, як також колонади вищих поверхів і закінчення фасади „видовжуються" у характеристичний для готики спосіб; при тому видовження прикрас і луків так делікатне, що воно надзвичайно добре зливається із виразною кулистою лінією основного порталю. Це ще наче не зміна стилю, а нюансування форми, завдяки чому отримуємо багатство без порушення гармонії. А згадана ніжність у загостренні луків надає почуття не тільки стрункости й одуховлення (таких питоменних для ґотики взагалі!), але й надзвичайної делікатности.

Для церковної фасади характеристична ще одна прикмета: вона наче триптих картин, складається з трьох частин — найбагатшої середущої і симетричних крил; цей „триптих" — при затриманні основних мотивів і декорації, але при рівночаснім розчленуванні їх — збільшує враження впорядкованого багатства, чи пак розчленованої єдности.

Але враження поезії закінчується за углом: не тому, що бічна стіна цієї монументальної будівлі менше елеґантна чи недостосована до фасади. Галерії та ґаночки і тут дивують багатством витончених, але випещених, колон. Але цілий бік собору зайнятий крамницями, прислоненими аркадами, на яких спирається ціла незугарна прибудівка до храму. Тендітні колони аркад наче згинаються під вантажем „приліпленої" будівлі, чи пак навіть не будівлі, а одного поверху з підсліпуватими малими вікнами й з повигинаним дахом, півокруглі дахівки якого нагадують череп'я побитих вазонків. Ярмарковість буд зливається тут із чаром предвічних мурів до такої міри, що мимохіть пригадується місце з Євангелії про те, як Христос мусів бичем виганяти гендлярів із святині...

Уживання старих будинків як каменоломів для нових спричинилось до того, що часто в мурах будівель можна знайти фрагменти античних орнаментів, частини різьб тощо. І ось з цієї випадкової суміші, яка свідчила про упадок культури і хвилевий занепад зрозуміння для історії, витворився згодом звичай, який, навпаки підкреслює замилування до старовини. Наслідучи цю суміш, але рівночасно кохаючись в античнім світі, сучасні римляни зумисне вбудовують при будові нові і старі кам'яні бльоки з декораціями.

Вадим Лесич

„ЗЕЛЕНА КЛАДКА" ІВАНА СМОЛІЯ

(Рефлексії на маргінесі 20-ліття творчости)



Іван Смолій

Про Івана Смолія можна б писати як про автора новель, оповідань і повістей, як про драматичного автора, і навіть як про поета. Усі три жанри йому не чужі. Проте, як досі, він найцікавіший, як автор оповідань, як прозаїк. Він різниться від більшости сучасних наших авторів, які пишуть прозою, тим, що він є справжній прозаїк. Це перша, основна його авторська прикмета. Коли численні інші радше лірично підходять до теми і розпливаються у настроєвостях сюжету, або посуваються так далеко у своїх стильових (а це частіше бестильових) шуканнях, що читач з трудом продирається крізь хащі їхніх химерних і крутих переходів, — тоді Іван Смолій кидає нам перед очі живий сюжет, що розвивається, наче клубок Аріядни, і провадить нас певним і неомильним шляхом у творений автором світ.

Проза Смолія не позбавлена ліричности та підкресленого емоційного елементу, навпаки, вона часто зогріта авторовою сердечністю та доволі високою температурою настрою, але не це є найістотнішим для Смолієвої прози. Дія і її ритм, темп сюжетної акції, — ці такі рідкісні риси нашої сучасної прози, є найхарактеристичнішими позитивними вартостями оповідань Смолія. — Взяти б, напр., його останню збірку оповідань „Манекени" (В-во Миколи Денисюка, Буенос Айрес, 1956). Чи це буде незвичайно пластичний, витриманий в акції до кінця „Останній бій", чи то цікавий і живий, хоч місцями важкуватий у пов'язанні дії „Будівничий Соняшного Проспекту", чи овіяний щирою меляхолією „Блудний Син", чи то блискавична акція, майже фільмова, неохоплена збіркою „Манекени", талановито написана „Зрада" (друкована у „Свободі"), чи то врешті оповідання, чи повість „Кордони падуть" (В-во Івана Тиктора, Вінніпеґ, 1951), чи досі не публіковані „Гранатові історії" — усі вони живі, чітко сюжетні та з витриманою пуантою.

Також усі його герої — люди живі, дії яких посуваються урівноважено і доцільно, даремно часто фоном їх зображеного автором діяння є спогадальність, а психологічна основа відворення пережитого. Більшість героїв його оповідань — жертви якогось фатуму. Таким є шляхетний Зубер із своєю таємницею — (Будівничий Соняшного Проспекту), таким є безтямний невдаха Джек із „Манекенів", таким також є „Блудний син" — Майк Дзюбина. Це ті, якими доля грається, і хоч вони всяк на свій спосіб, боронять своє щастя, одначе не всилі змінити призначення. Деякі Смолієві герої мають щось від автора, від його особовости, і тимто вони такі правдиві, що майже чуємо биття їх серця, відчуваємо їх теплий віддих. Але це є насправді биття схвильованого творчою напругою авторового серця, це його, такий людський і людяний, теплий віддих, що проймає всі його оповідання.

Часами конструкція оповідань та її пов'язь не виявляють достатнього опрацювання, часами зайвий поспіх замазує уточнення і спричиняє пропуски у психологічних основах дії, напр., не зв'язані чіткіше акцію початок оповідання „Будівничий Соняшного Проспекту", не цілком всесторонньо угрунтований психічний стан Джека, який привів його до реалістичної розмови в нереалістичному (до речі — дуже цікавому) плані („Манекени"), деякі щілини у композиційній структурі „Жерця сліпої богині", створюючи фрагменти прискорених порухів у відношенні до цілости теми (в одному місці у „Зраді"). Одначе ці незрівноваження не захитують фундаментів, не викликають небезпечних уступлень в цілості будови, хоч і не стають її природною і узасадненою декорацією. Цих нерівномірностей належало б радше уникати, продовжуючи основне зосередження на всіх перехрестях. Це, очевидно, нелегко, особливо тоді, як тема сама несе силою своєї течії, це й окрилювана творчою уявою автора— романтика. Пишу автора — романтика, бо не зважаючи на реалістичну подачу сюжету, — суть проблематики Смолієвої — це невпинна боротьба з реальністю у пошуку за кращим, ліпшим, або страченим світом. Боротьба Лимаря („Зелена кладка") за долю свою і своїх найближчих, боротьба героїв з „Кордонів", боротьба Зубера з усіми противностями людей і речей, Майкова боротьба за звичайне людське щастя, „останній бій" Ганса Вебера — з трагічною самотністю і фантомом уявленого ворога на екрані (хоч у житті він був дійсний), боротьба „жерця сліпої богині" Копача із совістю та з закостенілою спрійнятим (до речі — накинутим ворогом) правопорядком і з самим собою — усе це для Смолієвої боротьби з реальністю незвичайно яскраві ілюстрації.

Є оповідання у Смолієвій збірці „Дівчина з Вінниці" (В-во „Українське Слово", Регенсбург, 1947) п. з. „Зелена кладка". Герой цього оповідання, старий побережник Лимар, із самовідреченням бореться з усіма супротивностями, але кинутий у чужий світ, не вміщається в ньому, як не може вміститися і у своїй глибоко-трагічній самотності, повертається назад до свого світу у болючому спогаді, — а бувши безсильним, щоб повернути минуле і щоб вернутися назад у реальний свій світ та продовжувати боротьбу аж до її кінця, заслуханий у шум альпійських смерек, який нагадує йому рідний шум лісів „у Шумині, потойбіч Опору", — ступає по „зеленій кладці" в альпейську скелясту прірву. Але тут є глибший сенс. Це не є тільки — звичайна, реальна прірва. Це той уявний, ірраціональний, символічний світ, куди провадить „зелена кладка" під акомпаніямент шуму ялиць і смерек та співу пробуджених весною птиць. Це вхід у світ вічного. Там теж — підсвідомо ведений Лимар знайде і свій минулий світ і цей світ, якого йому (і нікому) у реальному житті не знайти. — Але це ж і є світ призначення.

„Зелена кладка" — це оповідання, здається мені, одне з найближчих Смолієві творчій насназі, де світ Смолія показаний чітко в усіх своїх вимірах, де щирість оповіді вражає своєю чистою і упимкленою подачею. І цей світ „Зеленої кладки", світ боротьби людини з реальністю і відходу від неї — буде, як досі постійним варіянтом — (радше первісним варіянтом) у багатьох дальших його творах. Крім того „Зелена кладка" — це фрагмент української долі в одному вирізку часу, коли народ протиставиться жорстокому німецькому окупантові, але і у цьому пеклі дійсности людина, навіть найгеройчніша і найбільш однайдушна, залишається людиною з її слабостями і мрійництвом. Осамітнена у чужому світі, втративши всіх найближчих, рішається майже підсвідомо, наче у стані гіпнозу, ведена голосами її колишнього світу, — на крок остаточний, на відхід від реального життя.

Смолій уміє оповідати, уміє писати, і має про що писати. Якщо б йому час і умовини дозволили уінтенсивнити його щоденну лектуру (маю на думці не лише видання белетристичних, але й теоретичних творів з ділянці світоглядової та есеїстичної творчости взагалі) та ще далі поглибити його розуміння людини, як твору з подобою Божою, що поставлений на роздоріжжі епохи, стає до бою із словом (таку боротьбу Смолій уже почав із успіхом і це слідно у „Манекенах"), із словесним матеріялом дійшла до тієї межі, де слово, не перестаючи бути живим, запашним і кольоритним, стає зовсім підвладним у дії творця, — а це все є у Смолієвих авторських спроможностях, — тоді Смолій, який є дуже добрим оповідачем і кропітким пляновиком дії, міг би осягнути свій творчий зеніт письменника.

Проза Івана Смолія, вже незалежно від реалізації висловлених побажань, має незаперечні якості, одначе ми знаємо, що від Смолія треба і можна вимагати більше. Вимагати більше — значить, що ми хочемо, щоб Смолій ішов постійно вперед, не зупиняючись на жадній своїй перемозі. „Дівчина з Вінниці" вже за ним, за ним „Кордони падуть", за ним „Манекени" і, зокрема, жива, як фільмовий сценарій „Зрада" за ним його п'єси „Життя на вазі" — (1939) та „Ніч над пінистою землею" (1954), за ним його лірико-епічні нотатки у віршованій формі. За ним маленькі болючи приводом — „Зелена кладка" в усіх повторених і варіянтах.

З того сумовитого, але глибоко пережитого, світу — осамітнених стежок та трагічних „зелених кладок" — вкривається широкий шлях перед Іваном Смолієм. Це шлях ваговитої прози ширшого віддиху, більшого екрану та глибокої відповідальности епічного слова. Таким ми хочемо бачити призначення Івана Смолія.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Шляхетний вчинок українського маляра.

Вже сьомий рік з черги організація Самостійний Золотий Хрест ім. О. Басараб у Ню Йорку влаштовує передсвяточні імпрези під кличем: — „Діти дітям на Ялинку". У простих словах воно виглядає так, що діти, які перебувають у ЗДА, ставлять собі за мету допомогти дітям українських залишенців в Европі у радощах Христового Різдва. Очевидно, що цією збіркою займаються їхні добросердечні матері й треба признати, що завдяки їхній ініціятиві, помисловості та жертвенній праці їм завжди вдається призбирати чималі фонди та осолодити дітям залишенців в те традиційне українське свято, їхню гірку дійсність.

До влаштування цьогорічної імпрези — „Діти дітям на Ялинку" — причинився український маляр Іван Курах, який хоч і живе постійно в Італії, але тепер перебуває у ЗДА. Мистець цей передав до розпорядимости Самостійного Золотого Хреста 30 образів і 30 ялинок, з розпродажі яких добуті фонди будуть призначені на допомогу дітям українських залишенців в Европі. Не зважаючи на їхню високу мистецьку вартість, ціни за них призначено відносно дуже низькі, починаючи від десяти доларів вгору.

Не сумніваємося, що з цієї небуденної нагоди скористає багато наших громадян, тимпаче, що деякі з картин І. Кураха мають у собі глибокий український сантимент — а саме їх мальовав мистець, будучи вояком на Україні в 1941—1944 роках.

Нехай у той день, коли загоряться різдвяні свічечки на ялинці, наші бідні діти в старих і холодних бараках залишенців разом з нами — „Бог Предвічний" і в моменті цієї найбільшої радости на землі хай згадають з вдячністю про тих усіх добродіїв, що схочуть причиниться своєю жертвою до цієї дійсно шляхетної імпрези. Сам. Золотий Хрест ім. О. Басараб напрошує Українське Громадянство на святочне відкриття виставки І. Кураха в п'ятницю 20 грудня 1957 о 7-ій годині вечора в Укр. Нар. Домі в Ню Йорку. Виставка буде відкрита від 20 до 29 грудня.

Стефанія Ганущак.

Йонгставн, Огайо

Гарне Свято.

Гарне Свято відбулося в нас в Йонгставні 17-го листопада ц. р. Місцевий осередок СУМА влаштував свою першу, а таки слідуваю Вечір української пісні і танку з багатою та гарною програмою.

Акту благословення прапору довершив парох української католицької церкви пресв. Тройці о. Лев Адамяк, який також сказав дуже гарне слово про значення прапору та про тісний зв'язок національного і релігійного життя. По цім голова місцевого осередку СУМА п. Микола Чепак виголосив реферат. З привітами виступили: п. Г. Головко — від дружнього осередку СУМА в Клівленді, Огайо, п. М. Ярош — від Йонгставнського Відділу УККА та п. М. Мушинський від місцевого 230-го Відділу УНСоюзу. Хресними батьками були: пані мгр. К. Журкевичева, пані М. Ярошова, адв. Гулик та п. Шульмол.

Концертову частину Свята почато співом американського гимну та пісенею - молитвою „Боже Великий", які відспівав чоловічий хор „Трембіта" при місцевім осередку СУМА під диригентурою п. Миколи Штінь. Цей хор виступив ще з кількома піснями. Солістом в деяких піснях був п. Микола Левик (тенор), а хорові акомпаніювала на фортепіяні панна Орися Штінь.

Місцевий учитель п. Юрій Сліпинецький та його дружина пані Анна Сліпинецька заспівали в супроводі бандури дуже гарну в'язанку народних та бойових пісень.

Колишня артистка театру М. Садовського в Києві, пані Валентина Стахурова виголосила прекрасну поезію Богдана Кравцева „Крівавим листом...", на яку ціла заля реагувала бурхливими оплесками. Потім слідувало скрипкове соло Безкоровайного „Українська думка", яку гарно та з чуттям заграла панна Славця Ярош при фортепіяновім супроводі панни О. Штінь.

В другій половині програми діти Юного СУМА з осередку в Клівленді, Огайо, та з осередку в Йонгставні виведи цілий ряд українських народних танків, які підготовив з ними п. Віктор Богуславський з Клівленду. До танків приграували на акордіонах юні сумівці з Клівленду: І. Мішкевич та О. Кордупель. Ці виступи дуже сподобалися, і то вказує, скільки, котрий танок був кращий, бо всі були гарні. Згадаю тут лише найменших виконавців, а то здібного Ігоря Ціцкевича з Клівленду та малінкаву донечку п. Г. Головка з Клівленду. Потім з поодинокими танками виступила мандолінова аркестра Юного СУМА з Клівленду, що було для Йонгставну новинкою і може стане заохотою для місцевих сумівців.

По загальній подяці, яку зложив голова місцевого осередку п. М. Чепак всім, хто причинився до такого успішного свята, відспівано український національний гимн.

Вкінці відбулося скромне прийняття для клівлендських гостей та для виконавців програми, яке приготовив Жіночий Відділ місцевого осередку СУМА, на чолі якого стоїть ділкова подруга, пані мгр. К. Журкевичева з Воррен, Огайо.

Д-р Роман Стахура.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

ХОР „КОБЗАР"

(На маргінесі останнього виступу)

Прослухавши останній виступ хору „Кобзар" і оркестри під керуванням д-ра А. Рудницького (Филаделфія, 8 грудня 1957), треба ствердити, що послідовна і добре зорганізована праця уможливили Т-ву „Кобзар" здобути важливу позицію на нашому музичному відтинку.

Т-во „Кобзар", як видко з програм його концертів, поставило собі завдання поширити діяпазон праці на хорово-оркестральну музику. Це мусимо уважати тільки за додатній момент, бо вже найвищий час, щоб українці, крім свого розкладу звернули свою увагу теж в бік конечної потреби розвивати власну оркестральну музику. Отже хор „Кобзар" і його мистецький керівник взяли на себе незвичайно відповідальне, подвійне завдання, коли мова про потребу повноправтного реалізування обох ділянок.

Прислухуючись до виконання програми останнього концерту „Кобзаря", зауважується з одного боку тверду послідовність продовжувати роботу, придбати нові позиції в репертуарі, якнайкраще оформлювати організацію концертів, і таке добитися щораз світлиших моментів у самому виконанні. А з другої сторони вичувається постійне змагання двох проблем: хор і оркестра, їх спільної мови і окремого мистецького видосконалення і того і того.

Очевидно, маємо тут до діла з проблемами мистецкого і організаційного порядку, які, — як обсервувати „Кобзаря" і живе зацікавлення публіки його працею, можуть бути розв'язані, але під умовою, що „Кобзар" буде шукати доріг до цього розв'язання. А ми певні, що „Кобзар" — сильний організаційно, ці дороги може знайти і знайде — і що усі, кому залежить на розробленні більших маштабів української музики, йому в цьому допоможуть.

На нашу думку, коли йде про мистецькі проблеми, — „Кобзар" повинен визбутися такого стану, в якому хор доповнює оркестру, а оркестра допомагає хорові. Правдиві мистецькі вартості „Кобзар" випродукує тоді, коли хор стане твердше на власні ноги, а оркестра розвинеться скількостево до повного симфонічного складу.

Стануть твердше хорові на власні ноги — це означає виконувати українську і чужу літературу (також а капелля), звертаючи відповідну увагу на всі її мистецькі звучання, але передусім на характеристичні в такому ансамблі краски і тонкості голосоведення, динаміки і експресії. Розвинути і усамостійнити оркестру — означає мати змогу побільшити її склад і відбувати більше проб, конечно потрібних до повного визвучання і технічного вигладження виконуваних творів.

Не маю жадного сумніву, що д-р А. Рудницький, як композитор і досвідчений диригент, сам добре знає про ці речі і напевно йому, як мистецькому керівникові „Кобзаря", — залежить на їх здійсненні. Я пишу про це тому, щоб ізовні підкреслити значення праці „Кобзаря" вже сьогодні і щоб звернути увагу на реальні можливості цього хорово - оркестрального ансамблю в майбутньому. Пишу ці речі, як посторонній обсерватор під впливом загального позитивного враження з останнього концерту „Кобзаря". Думаю, що працю т-ва „Кобзар" треба усіми можливими засобами піддержати і причинитися до росту хору та оркестри на найвищий рівень українського модерного мистецтва. Хор „Кобзар" це одинока на еміграції клітина української мішаної - хорової і симфонічно оркестрової музики, і тому український світ повинен стати її спонзором, — фінансуючи поширення її діяльности до відповідних українських культурних маштабів.

Коли бл. п. Богдан Пюрко зорганізував в Дітройті один-одинокий український симфонічний концерт, роздобувши фонди на оплачення найкращої місцевої симфонічної оркестри, то цим одним концертом він більше підніс рівень музичного думання місцевих українців і притягнув до української справи більше американців, чим цілою серією інших акцій. Але не забудьмо, що виконанням програми була повна симфонічна оркестра. Таких концертів може „Кобзар" організувати щонайменше один на рік, представляючи на них щораз то інші українські симфонічні і хорові твори. Здаємо собі справу з організаційних і фінансових труднощів, зв'язаних з такою роботою, але також думаємо, що за це діло може взятися тепер тільки Т-во „Кобзар", яке має досвід в організуванні великих імпрез і, що важливе, має вже реальну базу: готовий хор, добрий зв'язок оркестри і досвідченого, фахового мистецького керівника.

Скептикам може видаватися моя концепція грандіозних українських хорово - оркестральних концертів фантастичною і утопійною. Та нагадаймо, що серед нас є, крім скептиків, більше ентузіястів, які бажали б за всяку ціну бачити і чути воскресними багато цінних, але мертвих без виконання, зразків української хорової і оркестрової творчости.

Користі із здійснення цієї, не так то вже й фантастичної, а для „Кобзаря" зовсім близької ідеї, були б дуже великі. Нашій молоді відкрилися б очі на майже незнану їй, а для громадянства призабуту ділянку української музичної культури, а американський світ мав би нагоду зміряти українців критерієм, які добре розуміє і які для нього були б аргументом сильнішим від інших.

„Справа вимагає енергії і великого вкладу праці. Але оплачується сторицею, більше без порівняння, чим всі вимучені національні імпрези. Мусимо говорити до чужинців фактами, а не словами..."

(Цитат із листа бл. п. диригента Богдана Пюрка з дня 25 березня 1953 р.)

Роман Савицький.

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 144 2 Ave

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 20-го грудня ц. р. в приміщенні Клюбу п. Ярослав Сумишин виступить із фоторепортажем з її останньої подорожі до Чехословаччини та Польщі п. н. „Пряшівщина й українці в Польщі". Репортаж буде ілюстрований кольоровими фотографіями. Початок: о год. 8-ій вечора.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ

Зближається кінець року, а тимсамим і цей час, коли то У. Н. Союз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення всього діловодства. Тому, щоб уможливити головній канцелярії У. Н. Союзу поробити замкнення на час, прохаємо членів сплатити свої вкладки віддільним секретарям, а секретарів прохаємо прислати свої місячні членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Вкладки і рахунки за місяць грудень вже вислані всім Відділам з вимком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема, звертаємо увагу тих Відділів, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати хоча тепер у місяці грудні всі належности на час, так, щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки не пізніше як 28-го грудня. Щоб вкладки були зачислені на конто 1957 року, головний касир мусить депонувати їх в банках не пізніше як до полудня 31-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річних і конвенційних звітах.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У.Н.СОЮЗУ

АЛЬЖИРЦІ ЗМАГАЮТЬСЯ ЗА СИМПАТІЇ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

більшість часописів чомусь приймають цю тезу оборони за правдиву, може тому, щоб сказати: ось один фанатик, але багато таких нема. Проте, таке твердження нікого не переконує, бо у Франції кожного дня трапляється щонайменше два вбивства між альжирцями на політичному тлі. Видно бойовиків не бракує.

Оборона поставила тезу: Бен Садок — політичний убивник, а мотивами його вчинку були його почування альжирського патріота, який хоче бачити свою батьківщину вільною від усякого гніту й несправедливости. Оборона стягнула багато визначних свідків, між якими є генерали, письменники, такі кляси, як Сартр, герої французького підпілля з останньої війни.

Свідки оборони намагалися змальовати стан в Альжирі і цим виправдати Бен Садока. Підсудний наголошував, що він, як націоналіст, стоїть за те, щоб самостійний Альжир був у тісних взаємовідносинах з Францією, бо же він — як і мільйони альжирців — вважає Францію за джерело культури, за посередника між молодим альжирським народом і Заходом з його великими ідеями, і т. п. Війна в Альжирі — це справа не французької нації, а лише купки реакціонерів і колоніялістів, чи ще краще сказати — колоністів, осадників.

Професор страсбурзького університету, що був колись професором в Альжирі, підкреслив, що в Альжирі 9 автохтонів припадає на одного француза, але в альжирському університеті — 9 французів на одного автохтона. Інший визначний свідок заявив, що це система, яка панує в Альжирі, є причиною вбивства. А всі разом свідки домагалися ласки для підсудного, бо це — „найкращий спосіб перемогти терор".

Преса, яка стоїть в опозиції до уряду, підкреслює, що коли Бен Садок заявив, що альжирська держава має бути в тісних зносинах з Францією, голова суду відповів: „Це — майбутнє, а наша справа займатися сучасним..." І преса підкреслює, що зречення французького уряду дивитись у майбутнє є причиною затяжної війни в Альжирі.

Бен Садока засуджено на досмертне ув'язнення. Судив його звичайний суд присяжних, а тому й не вимірено йому смертного присуду. Але далеко важливіше те, що на самому процесі пролунали слова симпатії до альжирських націоналістів і їхньої боротьби з боку тих французів, яких можна вважати не меншими патріотами своєї країни, ніж і тих, що гинуть від куль альжирських повстанців.

НОВІ КНИЖКИ

● **Проф. Валеріян Горбачевський.** Проєкт модерного світогляду. Ню Йорк, 1957, стор. 48.

● **Slovac Catholic Parishes and Instittions** in The United States and Canada. Compiled and Published by The First Catholic Slovak Nnion, Cleveland, Ohio, 1955, pages 184.

● **U. S. Information Agency.** 8th Review of Operations. January 1 — June 30, 1957, Washington, 1957, pages 32.

● **Д-р Е. Х. Занкевич. К истории советизации Российской Академии наук.** Институт по изучении СССР. Мюнхен, 1957, стор. 92 (Циклостиль).

● **Папа Пій XII.** Нариси з життя і творчости. Видання Українського Вільного Університету. Мюнхен, 1956, стор. 186.

● **Божа Наука.** Катихизм християнсько-католицької віри на основі Біблії. Одобрений Греко-католицьким Єпископатом. 1946. Ст. 188.

● **Проліски.** Альманах Товариства „Рідна Школа" в Клівленді. Накладом Т-ва „Рідна Школа" в Клівленді. Клівленд, Огайо, 1957, стор 116.

● **Український Збірник.** Кн. 10. Інститут для Вивчення СССР. Мюнхен, 1957, ст. 174. (Циклостиль).

● **Говорить Радіо Визволення.** Збірка матеріялів Української редакції. Книжка 2. Заходом Української Редакції Радіо Визволення. Мюнхен, 1957, ст. 144.

● **Мгр. Володимир Бучацький. В тривожних днях німецької окупації.** Монтреал, Канада, 1957, стор. 28.

Надіслані журнали

● **Католицька Акція.** Рік VIII, ч. 7-8 (86-87). Едмонтон, Алберта, 1957, липень-серпень, ст. 12.

● **Смолоскип.** Журнал української молоді і студентства. Рік 8, ч. 6 (76), червень 1957. Балтімор, Торонто, Париж, 1957. ст. 16.

● **Самостійна Україна.** Рік X, ч. 7 (103), липень 1957, Ню Йорк, 1957, стор. 24.

● **Світло.** Рік XX, ч. 7-8 (415-6), липень-серпень 1957, Торонто, 1957, стор. 64.

● **Вістник.** Рік 34, число 15 (1043), серпень, Вінніпеґ, 1957, стор. 16.

● **Броди — Лев.** В дні Зелених Свят. Ню Йорк, 1957, ст. 44.

● **Листи до Приятелів.** Рік 5, ч. 8 (54), серпень 1957, Ню Йорк, 1957, стор. 16.

● **Жіночий Світ.** Рік VIII, ч. 7-8 (91-92), липень-серпень 1957. Вінніпеґ, 1957, стор. 28.

● **Листи до Приятелів.** Рік 5, ч. 7 (53), Ню Йорк, 1957, стор. 16 (Липень, 1957); ч. 9 вересень 1957, стор. 16.

● **Український Вістник.** Спархіяльний орган Української Православної Церкви в Америці. Рік 28, ч. 2. Червень 1957. Ню Йорк, 1957, стор. 16.

● **Учительське Слово.** Рік III, ч. 6 (17), червень 1957. Торонто, 1957, стор. 14.

● **Вісник.** Суспільно-політичний місячник. Рік 11, ч. 7-8 (105-106), липень-серпень 1957. Ню Йорк, 40.
Йорк, стор. 40.

● **Наше Життя.** Рік XIV, ч. 7. Липень-серпень 1957, Филаделфія, 1957, стор. 32.

● **Овид.** Рік VIII, ч. 6 (831). Торонто, 1957, стор. 32.

● **Жіночий Світ.** Рік 8, ч. 6 (90), червень 1957, Вінніпеґ, 1957, стор. 24.

● **Українська Літературна Газета.** Рік III, ч. 7 (25), липень 1957, Мюнхен, 1957, стор. 10.

● **Інформативний Листок Зв'язку.** Український Християнський Рух. Ч. 5/7. Париж, 1957, стор. 20. (Циклостиль).

● **Самостійна Україна.** Рік X, ч. 3 (99), березень 1957. Ню Йорк, 1957, стор. 24.

● **Бібльос.** Журнал бібліографії, критики і рецензій. Ч. 7-8 (27-28), Липень-серпень 1957. Ню Йорк, 1957 (Циклостиль).

● **Смолоскип.** Журнал Української молоді і студентства. Рік 8, ч. 7-8 (77-78), липень-серпень 1957. Балтімор, Торонто, Париж, 1957, стор 16.

● **Післанець Правди.** Рік XXXI, ч. 7-8, липень-серпень 1957, стор 18. Честер, Па., 1957.

● **Овид.** Місячник. Липень-серпень 1957. Рік VIII, ч. 7-8 (84-85). Торонто, 1957, стор. 32.

● **Юні Друзі.** Журналик для молоді. Рік III, ч. 4 (16). Липень-серпень 1957, Лондон, 1957, стор. 18.

● **Новий Світ.** Двомісячник. Орган ОУА „Самопоміч". Рік VIII, ч. 4 (70), Ню Йорк, 1957, стор. 16.

● **Братчик.** Інформації Братства св. Арх. Михаїла УАПЦеркви С. Павльо — Бразилія. Рік III, ч. 2 (22), 1957, стор. 4.

● **Наше Життя.** Видає Союз Українок Америки. Рік XIV, ч. 8. Вересень 1957. Филаделфія, 1957, стор. 32.

● **Літературна Газета.** Рік III, ч. 8 (26). Серпень 1957. Мюнхен, 1957, стор. 10.

● **Самостійна Україна.** Рік X, ч. 8 (104). Серпень 1957, стор 24. Ню Йорк, 1957.

● **Вестник** Института по изучению СССР. 2 (23), Мюнхен, 1957, стор. 192.

● **Рідна Церква.** Орган української православної думки. Рік VI, ч. 30, липень-серпень 1957, Мюнхен, 1957, стор. 16.

● **Світло.** Рік XX, ч. 9 (417), вересень 1957, Торонто, 1957, ст. 48.

● **Бібльос.** Журнал бібліографії, критики і рецензій. Рік III, ч. 9 (29), вересень 1957, Ню Йорк, 1957, ст. 16. (Циклостиль).

● **Вільна Україна.** Рік IV, ч. 15. Скрентон, 1957, стор. 64.

● **Голос Спасителя.** Релігійний місячник. Рік 29, ч. 9. Вересень 1957. Йорктон, Саск., 1957, стор. 64.

● **Учительське Слово.** Рік III, ч. 7 (16), вересень 1957, ст. 16.

● **Українське Громадське Слово.** Бруклин, 1957, Вересень, стор. 173-194. (Циклостиль).

● **Вісник.** Суспільно-політичний місячник. Рік XI, ч. 9 (107). Ню Йорк, 1957, стор. 32.

● **Місіонар.** Рік 41, ч. 9. Филаделфія, 1957, стор. 257-288.

● **Овид.** Місячник. Вересень 1957. Торонто, 1957, стор. 32.

● **о. Володимир Ґавліч, ЧСВВ. Добрі діла.** Слово Доброго Пастиря. Вересень-жовтень. Ню Йорк, 1957, стор. 64.

● **The Ukrainian Review.** — Vol. IV, No. 2 Summer 1957. A Quaterly Magazine. Лондон, 1957, стор. 96.

● **Horizons.** Ukrainian Student's Review. New York, 1957, Vol. II. No. 1-2 (2-3, p. 124.

● **Bulletin.** Institute for the Study of the USSSR. Munich, 1957, July 1957. No. 7. Pages 64.

● **Most.** Stvrtrocnik pre slovensku kulturu. Рік 4, ч. 3. Клівленд, 1957, ст. 97-144.

● **Oriente Europeo.** Рік VII, квітень, червень 1957. Мадрид, 1957, стор. 119-252 + мапа.

Промислова продукція ЗДА в листопаді стояла на рівні 1955 року

Вашингтон. — Рада Федеральної Резерви ствердила, що промислова продукція в листопаді цього року внаслідок економічної знижки так зменшилася, що стояла на рівні червня і липня 1955-го року. Рада стверджує, що промислова продукція в листопаді цього року зменшилася на 2 відсотки в порівнянні з жовтнем ц. р. і становила 139 відсотків в порівнянні з пересічною промисловою продукцією в роках 1947-1949. коли вона становила 100. Індекс продукції був найвищий рік тому, коли він був на рекордовому ступні і виносив 147 відсотків. Рада Федеральної Резерви передбачає, що промислова продукція буде зменшуватися і в найближчих місяцях 1958 року, бо зменшується число затруджених, підприємства менше позичають грошей та зменшуються видатки на фабричні інвестиції.

Сенатор Істленд про нову комуністичну пропаґандивну тактику

Вашинґтон. — Демократичний сенатор із Міссіссіпі Дж. О. Істленд, який є головою Сенатської Підкомісії Внутрішньої Безпеки, заявив, що комуністичні країни „перейшли від відкритої пропаґанди до делікатно вирахованої кампанії впливати на людей свого походження, які живуть в цій країні." Сенатор Істленд повідомив, що нову комуністичну тактику можна пізнати зі зізнань поляка Маріяна Зелінського на тій підкомісії, яку він очолює. Маріян Зелінський приїхав до ЗДА на Міжнародну Торговельну Виставу і не хотів вертатися до Польщі, просячи права азилю в ЗДА. „Цей новий комуністичний плян замасковано впливати на уми американських меншостевих груп, на думку сенатора Істленда, небезпечніший від явної комуністичної пропаґанди, яку є легко поборювати".

Суддя Скулфілд мав дістати $ 20,000 від Братства Шоферів

Вашинґтон. — На сенатській слідчій комісії один свідок зізнав, що Міжнародне Братство Шоферів підкупило суддю Ролстона Скулфілда з Четтенуґи сумою 20,000 долярів, і він за це звільнив з оскарження 13 членів братства, які були оскаржені в роках 1951 і 1953. Головний свідок в цій справі відмовився зізнавати, покликуючися на п'яту поправку до конституції, яка дозволяє не зізнавати свідкові тоді, коли б він своїм зізнанням міг себе самого оскаржити. Суддя Скулфілд не міг негайно явитися на сенатській комісії, бо мав визначену працю в суді. Він заявив репортерам в Четтенуґа, що покищо не може скласти в цій справі жадної заяви. Голова сенатської слідчої комісії демократичний сенатор Джан МекКлеллен заявив, що покищо не можна ствердити, чи дійсно суддя Скулфілд взяв цей хабар.

В Індонезії непевна ситуація

Якарта. — Хоч відомості про державний переворот в Індонезії, поширені з голляндських джерел, виявилися невірні, проте в тій країні нема спокою, а наслідки протиголляндської акції впливають на поширення заколоту. Урядові декрети про державний надзір над голляндськими плянтаціями, корабельними компаніями, копальнями, банками і прерізними підприємствами припинили самочинне захоплювання їх індонезійськими робітниками з опанованих комуністами профспілок. Проте помалу дають себе відчути погані наслідки останніх подій: комунікаційний рух зведений до мінімум, продукція на плянтаціях впала, імпорт і експорт зменшилися і відчувається брак рижу. Шведський, норвезький і малайський міністри закордонних справ депешували індонезійському урядові, поручаючи поміркованість. Індонезійський уряд запевнює, що він не націоналізував голляндського мастку, а тільки взяв його „під надзір" до часу ліквідації спору з Голляндією за Нову Ґвінею. Але самі голляндці не вірять в можливість відзискання своїх мастків, яких вартість досягає одного більйона долярів. Тим часом голляндці стали фактично працівниками в підприємствах, яких фактичним власником стала індонезійська держава, не приготована до адміністрування такими величезними торговельними, сільсько-господарськими, транспортними й фінансовими установами.

Марокканський король прославляє ЗДА і їх провід

Рабат. — До столиці Марокко вернувся король Мохаммед V, відбувши 22-денний об'їзд по З'єдинених Державах, в який входила також 4-денна офіційна візита у Вашинґтоні. Марокканський король у своїй промові через радіо до народу висловлювався з найбільшим захопленням про Америку та її державно-політичний провід. Він підкреслив „одвертість і сердечність", які характеризували ведені ним розмови у Вашинґтоні. Мохаммед покликався на офіційний комунікат, що його проголошено наприкінці його офіційної візити у Вашинґтоні. За тим комунікатом прийшла згода щодо американських військових баз у Марокко. ЗДА продовжуватимуть економічну й технічну допомогу для Марокко.

● **В Тажнері,** у Північній Африці, з'явились до американського консуляту два американці, які здезертували з французького Чужинецького Леґіону. Вони заявили, що записались до того Леґіону по - п'яному, а тепер хочуть вернутись до Америки.

● **У Кілі,** в Західній Німеччині, авто, що ним їхали по ховзькій дорозі з великою швидкістю три американські моряки, на закруті злетіло з насипу в море. Усі втопились.

✝

ВОЛЕЮ ВСЕВИШНЬОГО
дня 18-го грудня 1957 р., відійшов навіки, по довшій недузі, на 67-му році життя
МІЙ МУЖ
бл. п. сотник Рудольф МАРТИНЮК
ПАНАХИДА буде відправлена в П'ЯТНИЦЮ, 20-го ГРУДНЯ, о год. 8-ій ввечорі, в залі похоронного заведення Петра Яреми — при 129 Іст 7-ій вулиці в Ню Йорку, а ПОХОРОН відбудеться звідтіль, в СУБОТУ, 21-го ГРУДНЯ, о год. 10-ій рано.
Горем прибита
Марія МАРТИНЮК — дружина

Посмертні Згадки

АНДРІЙ РОМАНІВ, довголітній член, був. предсідник 213 Відд., Б-ва св. Арх. Михаїла в Байоні, Н. Дж., помер 7-го грудня 1957 р., на 70 році життя. Покійний нар. в селі Фраґа, пов. Рогатин, Зах. Україна, був щирим українцем і дуже жертвенним громадянином. Полишив у смутку дружину Теклю, замужну доньку Анну Висоцьку і зятя, сина Василя і 2 внуків — всі вони є членами УНСоюзу. Похорон відбувся, дня 11-го грудня, з пох. заведення до укр. прав. церкви св. Софії, а опісля на цвинтар Ню Йорк Бей, при участі Родини, двох Священиків, Членів та Знайомих. — В. Й. П !

А. Басараб, секр.

РОЗАЛІЯ ГОМЗЯК, довголітня членкиня С-ва Неп. Зач. Пречистої Діви Марії, Відд. 112 УНСоюзу в Клівленді, О., упокоїлася в Бозі, по короткій недузі, 30-го листопада 1957 року. Покійна полишила у смутку 3-ох синів: Петра, Николу і Теодора, 2 невістки та внуків. Похорон відбувся 4-го грудня, з української православної церкви св. Володимира Великого, при участі Родини і С-ва Відділу УНСоюзу, на цвинтар Бруклин Гайц. — В. Їй П !

П. Різун

ТАРЗАН, чц 3985. Треба швидко діяти!



Мандруючи недослідженими джунглями, Тарзан побачив, як гієни напали на білих людей.

Мавполюд враз наклав на лука гнучку стрілу...

саме в тій хвилині, коли од'на з диких тварюк кинулася до найближчої білої людини!